

Pranešimas spaudai
Liuksemburgas, 2015 m. vasario 17 d.

Pasak ES auditorių, kaimo plėtros politikos sudėtingumas ir silpnos valstybių narių kontrolės sistemos yra pagrindinės aukšto klaidų lygio išlaidų srityje priežastys

Šiandien Europos Audito Rūmų (EAR) paskelbtoje ataskaitoje nustatyta, kad dauguma klaidų kaimo plėtros politikos srityje atsirado dėl to, kad nebuvo laikomasi valstybių narių nustatytų sąlygų. Valstybių narių kontrolės institucijos galėjo ir turėjo aptikti ir ištaisyti daugumą klaidų, susijusių su investicinėmis priemonėmis kaimo plėtros srityje. Jų kontrolės sistemos yra ydingos, kadangi patikros nėra išsamios ir yra pagrįstos nepakankama informacija.

„Svarbu suprasti, kodėl klaidų lygis kaimo plėtros politikos srityje yra nepriimtina didelis. Norint jį sumažinti reikia rasti tinkamą išlaidas reglamentuojančių taisyklių, kurios padeda siekti politikos tikslų, pavyzdžiui, gerinti žemės ūkio konkurencingumą, skaičiaus ir sudėtingumo ir pastangų užtikrinti šių taisyklių laikymąsi pusiausvyrą“, – pažymėjo už ataskaitą atsakinga EAR narė Rasa Budbergytė.

Auditoriai įvertino, kad vidutinis su kaimo plėtros lėšų panaudojimu susijusių klaidų lygis trejų metų nuo 2011 iki 2013 m. laikotarpiu buvo 8,2 %, o tai daugiau negu keturis kartus viršija reikšmingumo ribą. Investicinės priemonės (daugiausia žemės ūkio ir maisto perdirbimo technikai pirkti skirtos dotacijos) sudarė du trečdalius šio klaidų lygio, o su plotu susieta parama (įskaitant kompensaciją už papildomas sąnaudas, atsirandančias naudojant labiau aplinką tausojančias ūkininkavimo technologijas) – vieną trečdalį klaidų lygio.

ES auditoriai nustatė, kad investicinių priemonių atveju **valstybių narių valdžios institucijos galėjo pasinaudoti informacija, reikalinga aptikti ir ištaisyti klaidas**, tačiau daugeliu atveju ja nebuvo naudojama arba jos nebuvo prašoma. Auditoriai nustatė, kad tik 16 % klaidų lygio susiję su neatiktimi tiesioginėms ES teisės aktų nuostatoms, o didžiausia klaidų procentinė dalis – 84 % – atsirado dėl to, kad nebuvo laikomasi valstybių narių lygmeniu nustatytų sąlygų.

Kalbant apie investicines priemones, audito metu buvo nustatyta, kad **reikšmingas klaidų šaltinis yra viešosios įstaigos dėl viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo**. Audito Rūmai nustatė dvi pagrindines to priežastis: pirma, kaimo infrastruktūros projektus dažnai įgyvendino mažos savivaldybės, kurios dažnai neturėjo didelės patirties vykdant viešųjų pirkimų procedūras; antra, kai kurie naudos gavėjai teikė pirmenybę darbu su konkrečiais tiekėjais, kurių dauguma anksčiau buvo teikę panašias prekes ar paslaugas, ir todėl sutartis skirdavo tiesiogiai. Mokėjimo agentūros tam nė karto nepaprieštaravo, nepaisant to, kad **nebuvo laikomasi pagrindinių skaidrumo, objektyvumo, nediskriminavimo ir tinkamo informacijos atskleidimo principų**.

Auditoriai nustatė, kad labiausiai paveikiama klaidų buvo priemonė, kuria remiamas žemės ūkio produktų perdirbimo srityje, kur viešoji parama gali sudaryti keletą milijonų eurų vienam projektui. Viešojo ir privačiojo sektoriaus paramos gavėjų netyčiniai tinkamumo kriterijų pažeidimai sudarė ketvirtadalį klaidų lygio, o įtariami tyčiniai privačiojo sektoriaus paramos gavėjų pažeidimai – aštuntadalį klaidų lygio.

Su plotu susietos paramos atveju pagrindinė klaidų priežastis buvo ūkininkavimo įsipareigojimų nesilaikymas, atsiradęs dėl **mažų paskatų ūkininkams laikytis įsipareigojimų, žemo įsipareigojimų kontrolės lygio ir žemo nuobaudų už nesilaikymą lygio**.

Auditoriai nustatė, kad Komisijos veiksmų planų vykdymas yra žingsnis teisinga linkme šalinant klaidų priežastis. Vis dėlto kaip trūkumą galima būtų įvardyti tai, kad **valstybių narių įgyvendinami veiksmų planai iš esmės yra atsakomojo pobūdžio** ir jais nėra sistemingai sprendžiamos visos klaidas lemiančios problemos. Be to, nepakanka prevencinių veiksmų, skirtų kovoti su ES lygmeniu dažnai pasitaikančiais pagrindiniais trūkumais.

Didžiausią klaidų mažinimo potencialą kaimo plėtros išlaidų srityje turi Komisijos vykdoma kaimo plėtros programų peržiūra ir tvirtinimas bei valstybių narių nacionalinių reglamentavimo bazių įgyvendinimas.

Auditorių rekomendacijos

- Komisija turėtų baigti įgyvendinti jau pradėtus taisomuosius veiksmus ir toliau daugiausia dėmesio skirti pagrindinėms kaimo plėtros išlaidų klaidų priežastims. Kita vertus valstybės narės, prireikus, turėtų imtis prevencinių ir taisomųjų veiksmų, susijusių su viešaisiais pirkimais, tyčiniu taisyklių apėjimu ir agrarinės aplinkosaugos mokėjimais.
- Kad sumažintų trūkumų ir klaidų pasikartojimo riziką, Komisija turėtų atidžiai stebėti kaimo plėtros programų įgyvendinimą ir, atlikdama savo atitikties auditus, atsižvelgti į galiojančias taisykles, įskaitant nacionaliniu lygmeniu priimtas naujas taisykles.

Pastabos leidėjams

EAR specialiosios ataskaitos skelbiamos visu metų laikotarpiu ir atspindi atrinktų auditų, susijusių su konkrečiomis ES biudžeto sritimis ar valdymo temomis, nustatytus faktus.

Šioje specialiojoje ataskaitoje (23/2014) „**Su kaimo plėtros lėšų panaudojimu susijusios klaidos: kokios jų priežastys ir kaip jos šalinamos?**“ daugiausia dėmesio skiriama kaimo plėtros įgyvendinimo atitikčiai galiojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams ir aprašomos pagrindinės aukšto kaimo plėtros srities klaidų lygio priežastys. Joje taip pat įvertinta, ar valstybių narių ir Komisijos taikytos priemonės gali veiksmingai pašalinti nustatytas priežastis ateityje. Ataskaitoje yra naudojama informacija, kuri auditoriams buvo pateikta iki 2014 m. rugsėjo mėn.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ES ir valstybės narės kaimo plėtros politikai skyrė daugiau kaip 150 milijardų eurų, beveik lygiomis dalimis padalytų investicinėms priemonėms ir su plotu susietai paramai. Kaimo plėtros išlaidos yra įgyvendinamos valstybių narių ir Komisijos pasidalijamojo valdymo būdu. Valstybės narės yra atsakingos už kaimo plėtros programų įgyvendinimą atitinkamu teritoriniu lygmeniu, vadovaudamosi savo instituciniais susitarimais. Komisija yra atsakinga už valstybių narių priežiūrą, siekiant užtikrinti, kad jos vykdytų savo įsipareigojimus.

Reikšmingas neatitikties taikomoms taisyklėms lygis, kurį atspindi aukštas klaidų lygis, rodo, jog susijusios lėšos panaudojamos pažeidžiant taisykles. Tai gali trukdyti pasiekti kaimo plėtros politikos tikslus, pavyzdžiui, gerinti žemės ūkio ir miškininkystės konkurencingumą, gerinti aplinką ir kraštovaizdį, gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse ir skatinti ekonominės veiklos įvairinimą.

Klaidos yra reikšmingos, jei jos paveikia daugiau nei 2 % išlaidų.

EAR Spauda

Damijan Fišer – atstovas spaudai

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu